

II. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ СПОРТСМЕНІВ

ТЕХНІЧНІ ДІЇ ФЕХТУВАЛЬНИКІВ-РАПІРИСТІВ ВИСОКОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ В УМОВАХ ЗМАГАНЬ СВІТОВОГО РІВНЯ

Андрій Бакум, Володимир Гамалій, Олена Шевчук
Національний університет фізичного виховання і спорту України

Анотація

В статті представлені результати аналізу техніко-тактичних дій кращих фехтувальщиків світу на найважливіших змаганнях сезону 2010 року. Проаналізовано 70 поєдинків туру прямого вибування особистих змагань чоловіків рапіристів: чемпіонату світу 2010 р. (Париж, Франція); Гран-прі 2010 (Венеція, Італія); Гран-прі 2010 р. (Париж, Франція). Розглянуті кількісні показники обсягу, ефективності та результативності основних груп бойових дій.

Annotation

The article presents an analysis of technique-tactical actions of the best foil fencers men in the world in the most important competitions of the 2010 season. 70 fights of direct elimination round of men of individual competitions fencers: World Championship 2010 (Paris, France) Grand Prix 2010 (Venice, Italy) Grand Prix 2010 (Paris, France) were analyzed. The quantitative indicators of the volume, efficiency and productivity of the main groups fighting.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Проблема підвищення ефективності змагальної діяльності є однією з провідних в загальній системі спортивної підготовки [3, 6, 7].

У фехтуванні на рапірах дана проблема також залишається актуальною в силу багатьох об'єктивних причин, обумовлених посиленням конкуренції на міжнародній арені та інноваційними впровадженнями в правила змагань, а саме: зміни технічних параметрів електрофіксатора, реєструючого уколи, об'єктивізацією суддівства за допомогою введення відеоповторів, зміни правил суддівства, а також постійне вдосконалення спортивного інвентарю [2, 5].

Однак на сучасному етапі розвитку фехтування на рапірах відчувається дефіцит у науково-методичних розробках вдосконалення техніко-тактичної підготовки спортсменів, які базувалися б на об'єктивній інформації про змагальні дії рапіристів, отримані на основі використання сучасних методів реєстрації та оцінки їх змагальної діяльності, а також з урахуванням останніх змін в правилах проведення змагань.

Передбачається, що даний аналіз змагальної діяльності дозволить визначити основні тенденції застосування техніко-тактичних дій у поєдинках висококваліфікованих фехтувальників-рапіристів.

Мета дослідження — визначити арсенал техніко-тактичних дій та ефективність їх реалізації рапіристами високої кваліфікації в умовах змагань світового рівня.

Методи дослідження: теоретичний аналіз і узагальнення спеціальної та науково-методичної літератури, відеозйомка, аналіз змагальної діяльності фехтувальників і методи математичної статистики.

Результати дослідження та їх обговорення. У процесі дослідження було проаналізовано 70 поєдинків туру прямого вибування особистих змагань чоловіків рапіристів: чемпіонату світу 2010 р. (Париж, Франція); Гран-прі 2010 (Венеція, Італія); Гран-прі 2010 р. (Париж, Франція). Аналіз відеозаписів змагальних поєдинків фехтувальників-рапіристів високої кваліфікації дозволив отримати кількісні показники обсягу (О), ефективності (Е) і результативності (Р) основних груп бойових дій [4, 7].

Аналіз техніко-тактичних дій кращих фехтувальників світу на найважливіших змаганнях сезону показав, що атаки займають провідне місце в змагальній діяльності рапіристів високої кваліфікації (рис. 1). Їх обсяг складає 53,2 % по відношенню до всіх техніко-тактичних дій, зафіксованих у поєдинках, що є найбільшим показником серед головних

засобів єдиноборств. Проте показник ефективності атак дорівнює 41,1 % і є меншим порівняно із захисними діями і зустрічними нападами. Показник результативності даної групи бойових дій дорівнює 51,6 % і свідчить про переважне значення атакуючих дій в досягненні бажаного результату в поєдинку.

Найбільш часто серед атакуючих дій застосовуються прості атаки (21,3 %) з ефективністю 43,6 % і результативністю 21,6 %, а також атаки з фінтами (15,3 %) з ефективністю 37 % і результативністю 13,2 %. Найбільшою ефективністю (47,9 %) відрізняються атаки з дією на зброю, проте обсяг застосування таких атак порівняно невисокий і дорівнює 9,8 %. Висока надійність атак з дією на зброю пояснюється тим, що атакуючий спортсмен при виконанні батману або захоплення відхиляє зброю противника, чим ускладнює йому завдання виконання захисних або контратакуючих дій.

У поєдинках рапіристів високої кваліфікації часто (25,8 %) застосовуються захисти з відповідями. Показник ефективності захисних дій трохи вищий від атакуючих і становить 42,7 %. Четверта частина всіх зарахованих уколів наноситься після виконання захистів у відповідях, їх результативність дорівнює 25,6 %.

З захисних дій найчастіше застосовується прямий захист з відповідями (15,9 %), ефективність якого становить 40,1 %. З них за обсягом застосування превалює четвертий прямий захист-відповідь (10,3 %) з ефективністю 38,7 %. Але найбільш ефективним (52,1 %) є шостий захист з подальшою відповіддю. Інші прямі захисти, такі як перший, другий та дев'ятий, використовуються досить рідко і мають невисокі показники ефективності та результативності, що підкреслює їх допоміжну роль у поєдинках.

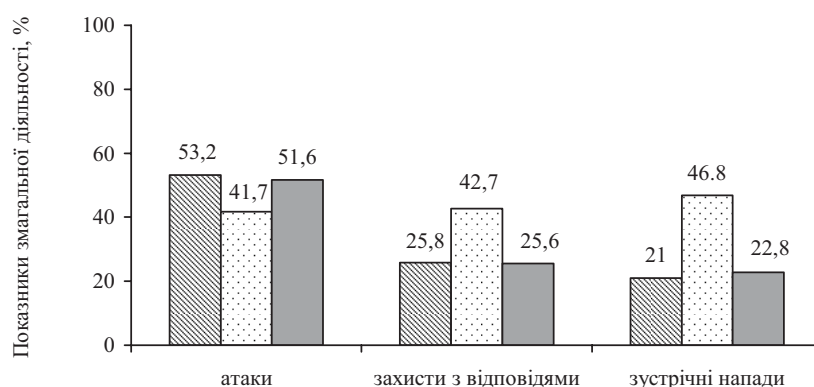

Рис. 1. Об'єм, ефективність і результативність основних груп техніко-тактичних дій висококваліфікованих рапіристів:

▨ - обсяг; ▤ - ефективність; ■ - результативність

Кругові захисти з відповіддю застосовуються значно рідше (5,4 %), однак їх ефективність вище, ніж у прямих захистів з відповіддю і становить 47,2 %. З кругових захистів найбільш популярним (4,9 %) та ефективним (47,4 %) є шостий захист з відповіддю.

При аналізі змагальної діяльності фехтувальників було виявлено, що контрзахисти з відповідями також мають місце в поєдинках фехтувальників-рапіристів високої кваліфікації в обсязі 5,4 %, з ефективністю 46,4 % і результативністю 4,9 %. Серед них 4-й контрзахист з відповіддю використовується частіше, його обсяг становить 2,7 %. Найбільш результативним є перший контрзахист з подальшою відповіддю (57,1 %).

У порівнянні з атакуючими і захисними техніко-тактичними діями зустрічні напади є найбільш ефективними (46,7 %), що компенсує невеликий відсоток їх застосування (21 %). Серед зустрічних нападів найбільш поширеними є контратаки (14,5 %) з ефективністю 45,1 % і результативністю 15,1 %, потім слідує ремізи з об'ємом 6 %, ефективністю 49 % і результативністю 6,9 %.

Виконання зустрічного нападу

з випрямленою рукою в поєдинках рапіристів високої кваліфікації зустрічається рідко (0,5 %), однак ця техніко-тактична дія має найбільший показник ефективності (70 %) у порівнянні з іншими зареєстрованими в дослідженні техніко-тактичними діями.

Проведений аналіз змагальної діяльності також показав, що серед контратак найбільш поширеними є контратаки з випередженням (7,5 %). Їх ефективність 47,1 % і результативність 8,2 %.

Застосування контратак з ухиленням і з опозицією мають майже однакові обсяги застосування – 3,4 % і 3,5 % відповідно, однак контратаки з опозицією мають найвищий відсоток ефективності – 48,6 % серед усіх видів контратак. Даний факт, на нашу думку, пояснюється тим, що за допомогою зброї набагато легше і швидше можна перекрити той сектор, в який противник збирається закінчувати атаку, ніж робити це за допомогою різних маневрів та ухилень тулубом.

Висновки.

Сучасний арсенал техніко-тактичних дій кращих рапіристів світу відрізняється великою різноманітністю прийомів і дій, адаптованих до індивідуальних особливостей кожного спорт-

смена. Статистичний аналіз технічних дій висококваліфікованих спортсменів у семидесяти поєдинках дозволив зробити узагальнюючі висновки.

Фехтувальні поєдинки характеризуються атакуючою спрямованістю, обсяг атакуючих дій становить 53,2 %. Перевагу мають прості атаки і атаки з фінтами, про що свідчить обсягом їх застосування і висока результативність. Атаки з дією на зброю характеризуються високою ефективністю – 47,9 %, але малим об'ємом, що можна розглядати як резерв для підвищення результативності змагальної діяльності.

Друге місце за обсягом застосування займають захисти з відповідями (25,8 %) з результативністю 25,6 %. Найбільш вживані серед них прямий четвертий та шостий круговий захист.

Найбільш ефективним засобом протидії атакам, за даними наших досліджень, є зустрічні напади, ефективність яких досягає 46,8 %. Серед зустрічних нападів найбільш результативними є контратаки (15,1 %) і ремізи (6,9 %). Виконання зустрічного нападу з випрямленою рукою використовується досить рідко, проте має найбільший показник ефективності (70 %) у порівнянні з іншими техніко-тактичними діями, зафіксованими в дослідженні.

Дані про арсенал техніко-тактичних дій кращих рапіристів світу і особливості їх застосування в поєдинку формують уявлення про тенденції розвитку фехтування на шпагах на сучасному етапі, що стане в подальших наших дослідженнях підґрунтям розробки програм технічного вдосконалення фехтувальників на етапі спеціалізованої базової підготовки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гамалий В.В. Особенности применения атакующих действий высококвалифицированными фехтовальщиками на шпагах (по результатам чемпионатов Европы и мира 2007-2008 г.г.) / В. В. Гамалий, Е. Н. Шевчук // Наука в олимпийском спорте. – К.: Олимпийская литература, 2009. – №2. – С. 23-28.
2. Кабанова И.А. Компоненты соревновательной деятельности и технико-тактическое совершенствования фехтовальщиц на этапе углубленной тренировки: И. А Кабанова / Автореф. дисс. на соиск. учен. степ. канд. пед. наук: (13.00.04) // Российский государственный университет физической культуры, спорта и туризма. – М., 2008. – 19 с.
3. Платонов В.Н. Система подготовки спортсменов в олимпий-

ском спорте. Общая теория и ее практические приложения. – К.: Олимпийская литература, 2004. – 807 с.

4. Роштин І. Г.Фактори результативності змагальної діяльності фехтувальників високої кваліфікації // Молода спортивна наука України: Зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Л., 2003. - Вип. 7.- Т. 3. - С. 186-187.
5. Стукалин А.В. Влияние изменений в судействе на объем и характер технико-тактических действий рапиристов / А. В. Стукалин // Тезисы докладов XXIX научной конференции студентов, аспирантов и соискателей МГАФК, XIV выпуск. (Под ред. Ф. Г. Бурякина). МГАФК: Малаховка, – 2005. – 71-72 с.
6. Тышлер Д.А. Спортивное фехтование / Д. А.Тышлер // Учебник для вузов физической культуры – М.: ФОН, : ил.1997. – 389 с.
7. Шевчук Е.Н. Современные тенденции организации технико-тактической подготовки квалифицированных фехтовальщиков / Е. Н. Шевчук // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання та спорту: зб. наук. праць за ред. Єрмакова С. С. – Х.: ХДАДМ (ХХІІ), 2008. – № 3. – С. 139-143.

